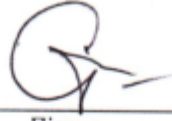

Розробник: Собослой Єлізаветта Карлівна, викладачка

Програму навчальної дисципліни «Основи диригування» обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії «Народні інструменти», протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Голова циклової комісії

Підпис

Стегней В.В.

ПІБ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Курс:
	II
	Семестр
	III,IV
Загальна кількість годин – 90	Аудиторні заняття 36 год
	Практичні – год.
	Індивідуальні заняття 36 год.
	Самостійна робота 54 год.
	Форма підсумкового контролю: залік ІУ семестр

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи диригування» є формування у здобувачів освіти навиків основних прийомів диригентської техніки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи диригування» є: виховання у здобувача освіти творчої волі, прагнення до самовдосконалення, формування художнього смаку, розширення світогляду, ознайомлення з кращими зразками української, зарубіжної музики, творами сучасних авторів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати**:

- історію диригентського мистецтва;
- видатних диригентів минулого та сучасності;
- диригентську та музичну термінологію засобів музичної виразності;
- основні прийоми техніки диригування;
- оволодіти практичними навичками роботи над клавіром
- засоби диригентської техніки, які передають особливості ритмічного малюнку, динаміку, штрихи.

вміти:

- диригувати 2, 3, 4, 5, 6-ти дольні розміри;
- володіти прийомами диригентської техніки.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (Міждисциплінарні зв'язки)

Попередньо здобуті знання мистецького спрямування з спеціального класу, теорії музики, сольфеджіо.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ (ЗК) І СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (СК) ВИПУСКНИКА

(відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра):

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній/виконавській/педагогічній/організаційно-творчій діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

РН 6 Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

РН 15 Позитивно сприймати конструктивні критичні зауваження фахівців щодо своїх навчальних та творчих результатів і використовувати їх для власного професійного розвитку.

**РОЗПОДІЛ ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ГОДИН МІЖ ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ,
ПОСЛІДОВНІСТЬ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ**

Зміст програми навчальної дисципліни

- Тема 1. Історія виникнення та розвитку диригування.
- Тема 2. Правильна постава, будова диригентського апарату, тактові рухи, жести диригента. Поняття про диригентські позиції рук та їх роль в техніці диригування.
- Тема 3. Тактові розміри.
- Тема 4. Основні схеми тактування.
- Тема 5. Показ вступу (замаху) і зняття звучання. Ауфтакт.
- Тема 6. Структура диригентського жесту. Проблема «крапки» в диригентському жесті.
- Тема 7. Ритм.
- Тема 8. Вправи для усунення напруження рук та корпусу, досягнення координації та незалежності рук.
- Тема 9. Вивчення диригентської схеми тридольного розміру.
- Тема 10. Вивчення диригентської схеми чотиридольного розміру
- Тема 11. Вивчення схеми тактування дводольного такту, диригування творів на 2/4.
- Тема 12. Диригування затактів (повних та неповних), з паузами та без них.
- Тема 13. Тактування і його відмінність від диригування.
- Тема 14. Вступ і зняття на різні долі такту в різних схемах диригування
- Тема 15. Зміни темпу.
- Тема 16. Функції рук; типи рухів рук; елементи диригентського жесту; тактування.
- Тема 17. Зв'язок диригентського жесту з темпом, динамікою, характером музичного твору.
- Тема 18. Показ динаміки.
- Тема 19. Будова фрази. Штрихи.
- Тема 20. Поняття про будову музичного твору.
- Тема 21. Диригування фермат на звучні, на паузі, тактовій рисці.
- Тема 22. Диригування п'ятидольної схеми.
- Тема 23. Диригування шестидольної схеми.
- Тема 24. Показ акцентів і синкоп.
- Тема 25. Музична термінологія.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	практ.	інд.	самот. робота
1	2	3	4	5	6
семестр					
Тема 1. Історія виникнення та розвитку диригування. Особистість диригента.	3			1	2
Тема 2. Правильна постава, будова диригентського апарату, тактові рухи, жести диригента. Поняття про диригентські позиції рук та їх роль в техніці диригування.	5			2	3
Тема 3. Тактові розміри.	2			1	1
Тема 4. Основні схеми тактування.	5			2	3
Тема 5. Показ вступу (замаху) і зняття звучання. Ауфтакт.	5			2	3
Тема 6. Структура диригентського жесту. Проблема «крапки» в диригентському жесті.	4			1	3
Тема 7. Ритм.	4			1	3
Тема 8. Вправи для усунення напруження рук та корпусу, досягнення координації та незалежності рук.	4			1	3
Тема 9. Вивчення диригентської схеми тридольного розміру	5			2	3
Тема 10. Вивчення диригентської схеми чотиридольного розміру	4			1	3
Тема 11. Вивчення схеми тактування дводольного такту, диригування творів на 2/4.	3			1	2
Підсумковий контрольний урок	1			1	-
Усього годин в 3-му семестрі	45			16	29
Тема 12. Диригування затактів (повних та неповних), з паузами та без них.	2			1	1
Тема 13. Тактування і його відмінність від диригування.	2			1	1

Тема 14. Вступ і зняття на різні долі такту в різних схемах диригування.	5			2	3
Тема 15. Зміни темпу.	2			1	1
Тема 16. Функції рук; типи рухів рук; елементи диригентського жесту; тактування.	3			1	2
Тема 17. Зв'язок диригентського жесту з темпом, динамікою, характером музичного твору.	2			1	1
Тема 18. Показ динаміки.	5			2	3
Тема 19. Будова фрази. Штрихи.	2			1	1
Тема 20. Поняття про будову музичного твору.	2			1	1
Тема 21. Диригування фермат.	5			2	3
Тема 22. Диригування п'ятидольної схеми.	5			2	3
Тема 23. Диригування шестидольної схеми.	3			2	1
Тема 24. Показ акцентів і синкоп.	2			1	1
Тема 25 . Музична термінологія.	3			-	3
Залік	2			2	-
Усього годин в 4-му семестрі	45			20	25
Усього годин	90			36	54

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
3 семестр		
1	Історія виникнення та розвитку диригування. Особистість диригента.	2
2	Правильна постава, будова диригентського апарату, тактові рухи, жести диригента. Поняття про диригентські позиції рук та їх роль в техніці диригування.	3
3	Тактові розміри.	1
4	Основні схеми тактування.	3
5	Показ вступу (замаху) і зняття звучання. Ауфтакт	3
6	Структура диригентського жесту. Проблема «крапки» в диригентському жесті.	3

7	Ритм.	3
8	Вправи для усунення напруження рук та корпусу, досягнення координації та незалежності рук.	3
9	Вивчення диригентської схеми тридольного розміру.	3
10	Чотиридольна схема диригування. Диригування твору під фортепіанний супровід «на чотири».	3
11	Дводольна схема тактування.	2
12	Диригування затактів (повних та неповних), з паузами та без них.	1
13	Тактування і його відмінність від диригування.	1
14	Вступ і зняття на різні долі такту в різних схемах диригування	3
15.	Зміни темпу	1
16.	Функції рук; типи рухів рук; елементи диригентського жесту; тактування	2
17.	Зв'язок диригентського жесту з темпом, динамікою, характером музичного твору	1
18.	Показ динаміки	3
19.	Будова фрази. Штрихи	1
20.	Пояснення про будову музичного твору	1
21	Диригування фермат (на звучанні, на паузі, тактовій рисці).	3
22.	Диригування по п'ятидольній схемі.	3
23.	Диригування по шестидольній схемі.	1
24.	Показ акцентів і синкоп	1
25	Музична термінологія	3
	Разом	54

Орієнтовний репертуарний список музичних творів

1. Барток Б. Вечір в селі
2. Бельман Л. Молитва з «Готичної сюїти» на 5/4
3. Боккеріні Л. Менует(ля мажор)
4. Власов В. Клавесин
5. Гріг Е. Вальс (a-moll)
6. Калачевський М. Романс
7. Леонтович М. «Вишні-черешні розвиваються»
8. Леонтович М. Над річкою бережком
9. Лисенко М. Листок з альбому
10. Леонтович М. Ой з-за гори кам'яної(3/4)
11. Лисенко М. Сумний спів
12. Леонтович М. Ой ходить Семенко
13. Леонтович М. Щедрик
14. Людкевич С. П. Сонце низенько
15. Мітін В. Сумно із «Дитячої сюїти № 1»

16. Огиньський Полонез(ля мінор)
17. Скорик М. Народний танець
18. Степовий Я. Прелюд пам'яті Шевченка 4/4
19. Шуберт Ф. Вальс (сі мінор)
20. Шуберт Музичний момент(2/4)
21. Шуберт Ф. П'єса без назви(4/4)

ФОРМИ ТА ЗАСОБИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результати навчання здобувача освіти, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв.

Оцінювання результатів навчання здобувача освіти проводиться під час проведення поточного і підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться у формі виконання індивідуальних завдань і має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у формі диференційованого заліку, в терміни встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни, а саме у кінці IV семестру.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною(чотирибальною) шкалою:

«відмінно» – переконливо диригувати два музичні твори, артистично, технічно, осмислено відтворюючи їх художньо-образний зміст відповідно до стильових особливостей, вільно володіючи технікою диригування; вірні усні відповіді на питання, пов'язані зі змістом творів, технічними прийомами диригування; повні та ґрунтовні відповіді на запитання з самостійної роботи використовуючи професійну термінологію.

«добре» – диригувати два музичні твори емоційно, виразно, артистично, вільно володіючи технікою диригування, відтворювати художньо-образний зміст і форму музичних творів, відповідно до їх жанрово-стильових особливостей; надати вірні, повні усні відповіді на питання пов'язані зі змістом творів, технічними прийомами диригування. Наявні деякі неточності в усних відповідях на запитання з самостійної роботи, які суттєво не впливають на рівень музично-образного розкриття змісту та техніки диригування музичних творів.

«задовільно» – диригування музичних творів маловиразне, не в повній мірі розкрито художньо-образний зміст і форму музичних творів, відповідно до їх жанрово-стильових особливостей; мають місце помилки при диригуванні схеми, слабка технічна підготовка студента, штрихові та ритмічні недоліки; значні неточності в усних відповідях на запитання з самостійної роботи.

«незадовільно» – диригування музичних творів недосконале, занадто слабкі знання в розкритті художньо-образного змісту і форми музичних творів, відповідно до їх жанрово-стильових особливостей; мають місце помилки при диригуванні схеми, значні штрихові та ритмічні недоліки в технічній підготовці, погане знання теоретичного матеріалу та відповідей на запитання з самостійної роботи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна .

1. Голючек М. С. Основні прийоми оволодіння технікою диригування – Київ - 2020
2. Дrajниця Л. Л. Аналітична робота диригента над музичним твором. – Львів, 2004.
3. Колесса М. Ф. Основи техніки диригування. - К.: Музична Україна, 1981.
4. Кофман Р. Виховання диригента: Психологічні особливості. - К.: Музична Україна, 1986.
5. Поляков О. Мова диригування. - К.: Музична Україна, 1987.
6. Разумний І. Посібник з диригування. - К. : Музична Україна, 1968.
7. Стукаленко З. М. Основи оркестрового диригування. Навчально-методичний посібник Кропивницький – 2017
8. Костенко Л. В., Шумська Л. Ю. Методика викладання хорового диригування. Навчальний посібник, 2-е видання, доповнене та перероблене. Ніжин – 2019

Додаткова

Канерштейн М. Питання диригенської майстерності. - К.: Музична Україна, 1980.

Інформаційні ресурси

бібліотека